

ਅਪੀਲੀ ਸਿਵਲ

ਦਯਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਮਹਾਜਨ ਅਤੇ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਬਹਾਦੁਰ, ਜੇ.ਜੇ. ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ

ਲੀਲਾਵਤੀ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ।

ਬਨਾਮ

ਸੇਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਜਵਾਬਦੇਹ।

1956 ਦੇ ਆਰਡਰ ਨੰਬਰ 51-ਡੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ।

ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ (ਕਰਜ਼ਾ ਸਮਾਯੋਜਨ) ਐਕਟ (1951 ਦਾ LXX) -- ਸੈਕਸ਼ਨ 5(2) -- ਮ੍ਰਿਤਕ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦੇ- ਕੀ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ।

ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ-ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਤੋਂ ਕਰਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ (ਕਰਜ਼ਾ ਸਮਾਯੋਜਨ) ਐਕਟ, 1951 ਦੀ ਧਾਰਾ 2(9) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ "ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਕਰਜ਼ਦਾਰ" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਉਹ ਇੱਕ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ। ਇਹ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਨਿਯਮ ਹੈ ਕਿ ਵਿਰਾਸਤ ਅਧੂਰੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ ਅਤੇ ਆਖਰੀ ਧਾਰਕ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਣ 'ਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਤੁਰੰਤ ਅਗਲੇ ਵਾਰਸਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ; ਅਤੇ ਮਰੇ ਹੋਏ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੇ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਣਦਾਰ ਤੋਂ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਲੈਣਦਾਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਬਕਾਇਆ ਕਰਜ਼ੇ ਲਈ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਭਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖੇ। ਲਾਭ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਲਾਭਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਹ ਲਾਭ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਅਨੰਦ ਲੈਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਲਾਭ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿੱਜੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਜੋ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਹਨ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀ ਹੋਵੇ।

ਸਾਹਿਬ ਦਿੱਤਾ ਮੱਲ ਬਨਾਮ ਮੋਹੜਾ ਮੱਲ, ਵੱਖਰਾ।

1951 ਦੇ ਐਕਟ LXX ਦੀ ਧਾਰਾ 40 ਅਧੀਨ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ, ਸ਼੍ਰੀ ਜਗਮੰਦਰ ਦਾਸ ਜੈਨ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਦਿੱਲੀ, ਮਿਤੀ 4 ਜਨਵਰੀ, 1956 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ, 1951 ਦੇ ਐਕਟ 70 ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਅਤੇ 11 ਅਧੀਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ।

ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਬਖਸ਼ੀ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ।

ਹਰਦਿਆਲ ਹਾਰਡੀ, ਐਚ.ਐਲ. ਸੱਭਰਵਾਲ, ਕੇ.ਐਲ. ਮਹਿਰਾ, ਅਤੇ ਐਸ.ਡੀ. ਸਹਿਗਲ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ।

ਜੱਜਮੈਂਟ

ਮਹਾਜਨ, ਜੇ-1956 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੰਬਰ 51-ਡੀ, 96-ਡੀ ਅਤੇ 145-ਡੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਜੇ. ਨੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ:-

"ਕੀ ਇੱਕ ਮ੍ਰਿਤਕ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ (ਕਰਜ਼ਾ ਸਮਾਯੋਜਨ) ਐਕਟ (1951 ਦਾ LXX) ਦੀ ਧਾਰਾ 5(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ?"

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਾ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਸਿਰਫ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸੀਮਤ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਅਪੀਲਾਂ, ਇਸ ਸੀਮਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਬਾਕੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਕੋਲ ਵਾਪਸ ਜਾਣਗੀਆਂ।

ਤੱਥ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਸਾਡੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਹਨ, ਹੁਣ ਬਿਆਨ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਭਗਤ ਬਿਜ ਰਾਜ ਨੇ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ (ਕਰਜ਼ਾ ਸਮਾਯੋਜਨ) ਐਕਟ (1951 ਦੇ ਐਲਐਕਸਐਕਸ) ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ, -- ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਕਟ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ, ਜੋ ਉਸਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸ਼੍ਰੀ ਆਤਮਾ ਸਿੰਘ ਨਾਮਧਾਰੀ, ਪੱਛਮੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ। ਆਤਮਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ 7 ਜਨਵਰੀ, 1954 ਨੂੰ ਹੋ ਗਈ। ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਉਸਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ, ਅਰਥਾਤ, ਉਸਦੇ ਨਾਬਾਲਗ ਪੁੱਤਰਾਂ ਰਾਮ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਦੋ ਵਿਧਵਾਵਾਂ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਲੀਲਾਵਤੀ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਜੁਗ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਤਹਿਤ ਰਾਹਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5(2) ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਲਈ ਮ੍ਰਿਤਕ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ

ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਾਂ ਦੇ ਲੋਕਸ ਸਟੈਂਡ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਹਿਬ ਦਿੱਤਾ ਮੱਲ ਬਨਾਮ ਮੋਹਰਾ ਮੱਲ ਦੇ ਲਾਰਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਵਾਲ ਦੇ ਸਹੀ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ, ਜਿੱਥੇ ਤੱਕ ਉਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ।

ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(9) 'ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਕਰਜ਼ਦਾਰ' ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ:--

"2. (9) 'ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਕਰਜ਼ਦਾਰ' ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਇੱਕ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਕਰਜ਼ਾ ਬਕਾਇਆ ਹੈ ਜਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ;"

ਸੈਕਸ਼ਨ 35 ਕੋਡ ਆਫ਼ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਦੇ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੇ ਉਲਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਸੈਕਸ਼ਨ 48 ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਚ ਕੋਈ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਇਹ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਮ੍ਰਿਤਕ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਚਰਿੱਤਰ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਕੋਈ ਦੇਣਦਾਰੀ ਦੀ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣਗੇ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੀ ਸੰਪੱਤੀ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਵੰਡੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਬਣਨ ਲਈ, ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਕਰਜ਼ਾ ਬਕਾਇਆ ਹੈ ਜਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ 'ਕਰਜ਼ੇ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 2(6) ਵਿੱਚ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:--

"2(6) 'ਕਰਜ਼ੇ' ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕੋਈ ਵੀ ਆਰਥਿਕ ਦੇਣਦਾਰੀ, ਭਾਵੇਂ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਜਾਂ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਹੋਵੇ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸਿਵਲ ਜਾਂ ਰੈਵੇਨਿਊ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਂ ਹੋਰ, ਜਾਂ ਭਾਵੇਂ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇ, ਜੋ--

(a) ਕਿਸੇ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜੋ ਹੁਣ ਪੱਛਮੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਰਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਉਜਾੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਹੁਣ ਭਾਰਤ ਦਾ

ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਰਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਲਈ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ
ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ,

(b) **

(c)***

ਦੇਵਾਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ ਇਹ ਪੇਟੈਂਟ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਕੋਈ ਕਰਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਇੱਥੇ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਕਰਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਫਿਰ ਵੀ 'ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਕਰਜ਼ਦਾਰ' ਵਾਕੰਸ਼ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਉਹ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਨਿਯਮ ਹੈ ਕਿ ਵਿਰਾਸਤ ਅਧੂਰੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ ਅਤੇ ਆਖਰੀ ਧਾਰਕ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਣ 'ਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਤੁਰੰਤ ਅਗਲੇ ਵਾਰਸਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ; ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਧਾਰਕ ਦੇ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਤੋਂ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਤਜਵੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਹੋ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 48 ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਪੈਰਾ 28 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ; ਮੁੱਲਾ ਦੁਆਰਾ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਪੰਨਾ 96, 12ਵਾਂ ਐਡੀਸ਼ਨ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਬਿਲਕੁੱਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੀ ਸੰਪੱਤੀ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਲੈਣਦਾਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮ੍ਰਿਤਕ ਤੋਂ ਬਕਾਇਆ ਕਰਜ਼ੇ ਲਈ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਵਾ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੇ ਵਾਰਸ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਵਾਰਸ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਕੋਈ ਜਾਇਦਾਦ ਨਾ ਛੱਡ ਕੇ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਵੇਗਾ। ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਰਥਹੀਣ ਹੋਣਾ। ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਇਸ ਦਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਜੋ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਹਨ ਅਤੇ ਜੋ ਮ੍ਰਿਤਕ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਏ ਹਨ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 (9) ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਉਜਾੜੇ ਹੋਏ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਤੋਂ. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 48 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਕੋਲ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਟਿਕਾਣਾ ਨਾ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 48 ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਮੇਰੇ ਸਿੱਟੇ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਵਰਗ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਹੋਣਗੇ।

ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 25 ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸਿਰਫ ਅਸਲ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਉਸਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਾਂ ਤੱਕ। ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 5 ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੇ ਸਮਾਯੋਜਨ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਹਿੱਸਾ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੇ ਸਮਾਯੋਜਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਉਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਭ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਕੌਣ ਹੈ? ਇਸਦੇ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(9) 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕੁਝ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ ਦੁਆਰਾ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਮੈਨੂੰ ਧਾਰਾ 5(2) ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 2(9) ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਉੱਥੇ ਇਸ ਦਲੀਲ ਲਈ ਕੋਈ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਕੀਮ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਧਾਰਾ 2(9) ਵਿੱਚ 'ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਕਰਜ਼ਦਾਰ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਵੱਡਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਾਂ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਭਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖੇ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਇਹ ਲਾਭ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਲਾਭਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਲਾਭ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਇਸ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਲਾਭ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿੱਜੀ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿੱਜੀ ਲਾਭ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਪਲ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਨਿੱਜੀ ਲਾਭ ਵੀ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਮੰਨ ਲਈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ। ਲੈਣਦਾਰ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਹ ਸਮਝਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਕਿ ਲੈਣਦਾਰ ਕਿਸ ਤਰਕ ਜਾਂ ਤਰਕ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੇਗਾ ਜੋ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਹੁਣ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਾਰਿਸਾਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਯਾਨੀ ਕਿ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਅਗਲੇ ਵਾਰਸ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 48 ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ 'ਤੇ, ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਸੰਪੱਤੀ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਕਰਜ਼ਾ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੀ ਪੂਰੀ ਨਿੱਜੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਚੇਪੜਾ, ਜਵਾਬਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਾਹਿਬ *ਦਿੱਤਾ ਮੱਲ* ਦੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਰਿਲੀਫ ਆਫ ਇਨਡੇਡਨੈਸ

ਐਕਟ (1934 ਦਾ 7) ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹੋਏ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਹੈਰੀਜ਼ ਅਤੇ ਮਹਾਜਨ , ਜੇ. ਅਧੀਨ-- ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ

ਸੈਕਸ਼ਨ 7 ਵਿੱਚ "ਕਰਜ਼ਦਾਰ" ਸ਼ਬਦ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਕਰਜ਼ਾ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਕਾਇਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਖੁਦ ਇਸ ਨੂੰ ਚੁਕਾਇਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਚੁਕਾਉਣ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਉਸ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਲਈ ਮ੍ਰਿਤਕ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਧਾਰਾ 7 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ 'ਕਰਜ਼ਦਾਰ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।"

ਪੰਜਾਬ ਰਿਲੀਫ ਆਫ ਡਿਬਟੇਡਨੈਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7(1) ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਿਲੀਫ ਐਕਟ ਵਜੋਂ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ- 'ਕਰਜ਼ੇ' ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ 7(2) 'ਕਰਜ਼ਦਾਰ' ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਈ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਹਨ। ਜਿਸਦਾ ਉਸ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਹੈ ਜੇ ਉਸੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾਵਾਂ (i) ਤੋਂ (iii) ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਜਾਣੇ ਹਨ। ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹੋਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਰਾਹਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਅਤੇ 17 ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਰਾਹਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7(2) ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(9) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਪੜਚੋਲ ਤੋਂ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਐਕਟਾਂ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਰਿਲੀਫ ਐਕਟ ਵਿੱਚ 'ਬਕਾਇਆ' ਸ਼ਬਦ ਐਕਟ ਵਿੱਚ 'ਬਕਾਇਆ' ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਇੱਕੋ ਗੱਲ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ 'ਬਕਾਇਆ' ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਧਾਰਾ 2(9) ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਸ਼ਬਦ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕਰਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ' ਨੂੰ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ 'ਜਿਸ ਤੋਂ ਕਰਜ਼ਾ ਚੁਕਾਉਣਾ ਹੈ'। ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਵਾਕੰਸ਼ 'ਜਿਸ ਤੋਂ ਕਰਜ਼ਾ ਬਕਾਇਆ ਹੈ' ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਕਾਇਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਪੁਰਾਣੇ ਵਾਕੰਸ਼ 'ਜਿਸ ਤੋਂ ਕਰਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ' ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਬਕਾਇਆ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਰਾਹਤ ਐਕਟ ਵਿੱਚ 'ਕਰਜ਼ਦਾਰ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨਾਲੋਂ ਵਿਆਪਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਲਈ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦੇ 'ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਕਰਜ਼ਦਾਰ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਹੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਰਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਇੱਕ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(9) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਤੋਂ ਕੋਈ ਬਚਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਸ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। *ਲਾਰਡ ਮੱਲ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਬਨਾਮ ਕਸਤੂਰੀ ਲਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ* ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ, ਕਪੂਰ

ਅਤੇ ਬਿਸ਼ਨ ਨਰਾਇਣ, ਜੇ.ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਫੈਸਲਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(6) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ 'ਕਰਜ਼ਾ' (ਕਰਜ਼ਾ ਸਮਾਯੋਜਨ) ਐਕਟ, 1951, ਸਿਰਫ ਪ੍ਰਤੀ ਸੋਨਲ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਮਰੱਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਵਿਆਪਕ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇੱਕ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ ਇੱਕ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਅਤੇ 16 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਹਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਵਜੋਂ ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(9) ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸਾਹਾ ਦਿੱਤਾ ਮੱਲ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਾਹੌਰੀ ਮੱਲ ਦਾ ਕੇਸ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵੱਖਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਮੈਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਜੋ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਹਨ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5(2) ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਬਸ਼ਰਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀ ਹੋਵੇ। ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਕੇਸ ਸਿੰਗਲ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ। ਦਫ਼ਤਰ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਤੰਬਰ, 1963 ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਬਹਾਦਰ, ਜੇ.-ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਕੇ.ਐਸ.ਕੇ.

ਡਿਸਕਲੇਮਰ : ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ, ਟਰਾਂਸਲੇਟਰ